

N:o 53.

Af herr **J. G. Hazén**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag till förbättrad vård åt sådana ekonomiskt vanlottade sinnessjuka och idioter, för hvilka ej erhålles statshjelp.

I öfverstyrelsens öfver hospitalen underdåniga berättelse för år 1895 lemnas redogörelse för *sinnessjuka och idioter* i vårt land. På grund af inkomna uppgifter från presterskapet beräknas de sinnessjukas antal till 8,610 och idioternas till 6,674, eller tillsammans 15,284. Af de sinnessjuka tillhörde 7,116 landsbygd och 1,494 stad samt bland idioterna 6,238 landsbygd och 436 stad. Af de sinnessjuka vårdades 2,821 å hospital eller asyl, 61 å länslasarett, 1,299 å fattighus, 54 å enskild anstalt, 4,373 i enskildt hus. Af idioterna vårdades 198 å hospital eller asyl, 16 å länslasarett, 578 å fattighus, 289 å enskild anstalt, 5,590 i enskildt hus.

Inför dessa siffror blir det uppenbart, att endast omkring $\frac{1}{10}$ af vårt lands sinnessjuka och idioter äro omfattade af statens särskilda vård, men att återstående delen står väsentligen utanför den samma. Kommer nu till denna saknad jemväl *fattigdom*, såsom ej sällan är fallet, så har man inom sistnämnda grupp af medborgare onekligen de mest elända i vårt land, eller med andra ord: de svagaste lemmar, som behöfva det starkaste stöd. Visserligen gäller äfven till deras förmån bestämmelsen i kongl. stadgan den 2 november 1883, »att de sinnessjuka skola omsorgsfullt vårdas och med mildhet efter människokärlekens fordringar behandlas»; men i fråga om tillämpningen möta här många svårigheter.

Skall bördan, utan vidare hjälp, dragas af sådana mindre bemedlade hem, hvilka egentligen icke kunna påräkna fattigvård, blir den ofta för tung,

så att mycket af den erforderliga vården måste tillbakasättas, och detta äfven om den officiella tillsynen varder förökad i den rigtning, som finnes angifven uti 1896 års förslag till stadga angående sinnessjuka. Och beträffande de *fattiga* — ja, här har kommunen förbindelse att träda emellan. Men kommunen är ju trängd af växande kraf från alla sidor. Härtill kommer ock, att berörda frågor äro mer än många andra egnade att framkalla förlägenhet samt förenade med dryga kostnader, hvilka desslikes falla mycket ojemnt. Må så vara, att här finnes en del kommuner, som i nu afhandlade ärende hafva det väl ordnad och för öfrigt äro kraftiga nog till att bära sina bördor, äfven om de förökas, så finnas ock många små och svaga, hvilka behöfva skonas. På det hela taget kan man alltså ej hafva alltför stora kraf på kommunerna i denna del.

Fördenskull, önskar man härvid en mera allmän och kraftig förbättring, så ligger det närmast till hands att rigta sina blickar mot *staten*. — Staten har ju länge tänkt på sinnessjuka och idioter; den har ock gjort mycket för de nödstälda, som vunnit inträde å dess anstalter. — Med afseende på år 1895 beräknades totalkostnaden för patient till kronor 415: 11. I detta sammanhang må ock erinras, att de afgifter, som skola för de sjuka erläggas, indelas i tre klasser. I första klassen är afgiften beräknad till *hela kostnaden för vård och underhåll*, i andra klassen till *kostnaden för föda, gång- och sängkläder samt bevakning*, och i tredje klassen — till hvilken hänföras de, som sakna tillgång att erlägga afgift i andra — till *kostnaden endast för föda*; och utgöra omförmälda afgifter under femårsperioden 1895—1899 för dag kronor 2: 25, 0,85, 0,50. Genom statens mellankomst erhålla alltså åsyftade obemedlade *god vård* och desslikes dervid så stor lindring i afgifter, att desamma beräknas endast till kostnaden för *föda*. — Såsom väl känt är, har staten ock trädt emellan med afseende på bildningsanstalter för bildbara sinnesslöa barn.

Vid öfvervägande af det anförda torde det väl ej få räknas såsom alltför djerft, om den tanken framkastas, att staten på något motsvarande sätt träder emellan, då det gäller — om ej uppehälle — så åtminstone *vård* åt sådana obemedlade sinnessjuka och idioter, som befinna sig utanför omförmälda anstalter.

På statsbidragets väg skulle ställningen för många svagsinta och idioter betydligt förbättras, och detta visserligen genom sjelfva bidraget — ehuru detta naturligtvis för hvarje person ej kan förväntas utgöra något högre belopp —, men äfven genom de intyg samt det väckande och värmande inflytande, som med rätta må tänkas åtfölja bidraget. Vid sidan af åsyftade framåtskridande skulle desslikes en välkommen hjälp och uppmuntran lemnas

åt mången hårdt pröfvad familj, så ock någon lindring beredas åt mången tryckt kommun.

Skulle det befinnas nödigt, att villkoren för statsbidraget äfven sattes i samband med åtminstone något mindre understöd från kommunen, så blefve naturligtvis härmed äfven en förökad garanti, att statsbidraget ej komme utanför de fattiges eller mindre bemedlades klass.

Betänkligheter torde måhända förefinnas till att beträda nu påsyftade stig, enär den synes alltför nära beröra den kommunala fattigvården; men oafsedt den omständigheten, att fattigvårdsförordningen ej är helt och hållet främmande för statshjelp, så gäller det här icke att införa en ny princip, utan endast att i vidsträcktare omfattning — om än i annan form och med afseende på hvarje person till betydligt ringare belopp — tillämpa den princip, som på detta område redan förefinnes. Man må ej heller förgäta, att man här står inför samfundets yttersta, hvilka äro utanför hvarje jemförelse, och der det i många fall erfordras en alldeles särskild vård för mild tillsyn, bevakning och hjälp.

I underdånigt betänkande och förslag till ordnande af andesvagas undervisning, afgifvet i mars 1894, finnes ock varmt utlåtande till förmån för en del af de nödställda, som här beröras — för den del nemligen, som med någon befogenhet då kunde blifva föremål för vederbörande komiterades utlåtande. Der antydes, att då staten åtager sig de bildbara andesvaga, så bör den ej gå förbi de obildbara. hvilkas »behof af omvårdnad tydligen är lika stort som eller ännu större än de bildbara andesvagas kraf på undervisning och uppfostran». Der antydes ock, att för dessa obildbara andesvaga böra framdeles genom statens medverkan anordnas erforderligt antal vårdanstalter eller s. k. asylor. — Denna tanke må ej på något sätt undanträngas. Men å andra sidan må man ej heller så se på de dyra anstalter, man byggt och måhända tänker att bygga, att man dervid glömmer den stora nödställda skaran, som aldrig kommer inom desamma — en skara, som för öfrigt i hvarje fall rymmer inom sig många, för hvilka af helt naturliga skäl vården i hemmet eller å den ort, de tillhöra, kan blifva både huldrikare och billigare än å officiella anstalter.

Med prisvärd uppoffring har staten gjort mycket för sinnessjuka och idioter, som vistas å hospital och asylor, desslikes ock mycket för bildningsanstalter åt döfva och blinda och nu sist för sådana sinnesslöa barn, som äro bildbara. Måhända har tiden, skärskådad inför de sista årens gyllne statsinkomster, mognat derhän, att staten med sin hjälp dristar sig till att gå ned i de eländas verld ännu längre och mera omfattande — ja, ända ner till de på jordiska förmåner vanlottade barn, som icke ens äro bildbara!

Lifvad af denna tanke vågar jag värdsammast hemställa,

att Riksdagen behagade besluta skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag rörande statsbidrag till förbättrad vård åt sådana ekonomiskt vanlottade sinnessjuka och idioter, hvilka stå utanför den statshjelp, som lemnas genom hospital, asylor eller bildningsanstalter för sinnesslöa.

Stockholm den 25 januari 1898.

J. G. Hazén.

N:o 54.

Af herr **J. Byström**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af § 12 mom. 1 i förordningen om försäljning af vin och maltdrycker m. m.

Ehuru det ej är särdeles länge, sedan "Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade icke spirituösa drycker" utfärdades, hafva dock flera ändringar af densamma behöft göras, och flera förklarande kongl. resolutioner ha måst afgifvas.

En bland de paragrafer, hvilka i denna lag ej kunna anses tillfredsställande, är § 12, som bestämmer om straff för den, som utan vederbörlig tillåtelse utskänker vin och maltdrycker. Dessa straffbestämmelser, som vid den tid, då förordningen gafs, möjligen kunde anses nog afskräckande, äro nu alldeles icke tillräckligt effektiva. Bland annat har penningvärdets oupp-